

TÜRKİYE'DE ERMENİLER
ve ALEVİLER

Kimlik, Farklılık, Hiyerarşi

Tülin YANIKDAĞ

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Bu kitapta yer alan fikirler ve düşünceler yazara ait olup, hiçbir kurum veya kuruluşun görüşünü yansıtmamaktadır. Bu kitap "Grup İçi Farklılıklar ve Hiyerarşi Dinamikleri: Türkiye'de Ermeniler ve Aleviler" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

ISBN

978-625-8259-62-9

Kitap Adı

Türkiye'de Ermeniler ve Aleviler:
Kimlik, Farklılık, Hiyerarşi

Yazar

Tülin YANIKDAĞ
ORCID iD: 0000-0001-6679-7452

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SOC020000

DOI

10.37609/akya.2241

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Bu kitabı henüz yüksek lisans talebesiyken okuduğum ve oldukça şaşırdığım bir tespitten yola çıkıp farklı kimliklerdeki yansımalarının izini sürerek yazdım. Her kitabın bir yazım öyküsü olduğu gibi bir de yayınlanma öyküsü vardır. Akademik bir tezin kitaba dönüşme serüveninde yanımda olanlara ve desteğini esirgemeyenlere teşekkür etmek isterim. Doktora tezimden yola çıkarak hazırladığım bu çalışma, pandemi gibi bir benzerini daha önce deneyimlemediğimiz, yakınlarımızı kaybettiğimiz ve ayağa kalkıp yeniden başlamanın çok güç olduğu bir dönemin azizliğine uğradı. Normalleşmenin yalnızca AVM'lere, sinemalara ya da toplu alanlara değil, aynı zamanda hayatlarımıza da uğradığı yeni bir dönemde ise kitaba dönüştü. Bu dönemin mimarları, elimden tutup beni ayağa kaldıran ve emeğime sahip çıkmamı kulağıma fısıldayan birkaç güzel insandır.

Akademik yaşamı boyunca ürettiği çalışmalarıyla benim gibi pek çok sosyal bilimciye öncülük etmiş, ilgi duyduğumuz, çalıştığımız alana muazzam katkılarda bulunmuş ve zamanla literatürün ayrılmaz bir parçası haline gelmiş Prof. Dr. Ayhan Kaya hocama teşekkür ederim. Kitabımı inceleme nezaketi gösterip arka kapakta okuyacağınız o güzel sözleri armağan ettiği için duyduğum mutluluğu ifade edecek kelime bulamıyorum. Bir kez daha teşekkür ederim.

Farklı kimlik gruplarına yönelik yapılan çalışmalarda akademik ilginin *gruplar arasından grup içine* yönelmesini hedefleyen bu kitabın yayınlanmasına sunduğu katkılarından dolayı değerli hocam Prof. Dr. Haluk Alkan'a çok teşekkür ederim. Çalışmanın araştırma ve yazım sürecinde emeği geçen hocalarım Prof. Dr. Yunus Kay'a ve Doç. Dr. Edip Asaf Bekaroğlu'na teşekkür ederim. Akademik yolculuğumun başladığı ilk andan bu kitabın yayınlanmasına kadar geçen zaman içerisinde desteğini hep hissettiğim Prof. Dr. Hüseyin Emiroğlu'na ve Prof. Dr. Haluk Özdemir'e teşekkürü bir borç bilirim. Yayınevleriyle yaptığım görüşmelerde gerekli tüm irtibatı sağlayan ve yardımını hiç esirgemeyen hocalarım Mustafa Bol,

Süleyman Burkev, Tahsin Yıldırım, Tulip Kasakyan Atınız, editör Arlet İncidüzen, sosyal antropolog Hüma Erk Görgülü ve halk ozanı Aziz Tatlısu'ya ne kadar teşekkür etsem az gelir. Araştırma safhasından kitap olarak yayınlanmasına kadar süren bu uzun yolculukta beni hiç yalnız bırakmayan Dr. Fatma Eban Arıkan'a, çalışmanın bir kitap olmasını sağlayan Dr. Yeliz Yazan Koç'a, yayın aşamasındaki desteğinden dolayı Arzu Karabulut'a ve kitabın düzeltmelerine özveriyle katkı sunan Zeynep Kişi hocama teşekkür ederim.

Şüphesiz en büyük teşekkür, aileme... Başka kültürlerden, inanışlardan ve kimliklerden insanları aynı kapıda buluşturan, özellikle saha çalışması sırasında görüştüğüm birçok insanın defalarca kez dile getirdiği hoşgörünün can bulmuş hali babam İhsan Yanıkdağ'a minnettarım. Ermeni kiliselerine yaptığım ziyaretlerde bana eşlik eden, saha çalışmasına katılması hususunda birçok kişiyi ikna eden ablama, anlayışından ve desteğinden ötürü anneme teşekkür ederim.

Burada ismini özellikle anmak istediğim biri daha var. Bu kitabı eline alma hayalini benimle birlikte paylaşan, bunu candan dileyen ve ne yazık ki bugün aramızda olamayan, pandemi ile birlikte yitirdiğimiz sosyolog, müzisyen, öğretmen ve daha bir sürü meziyetiyle hayatlarımızı ışıtan Dilber Altınar Kılıçaslan'a teşekkür ederim. Dilber Hocanın yanı sıra gazeteci Garo Hamamcıyan, Aşık Erdoğan, Rıza Amca gibi görüşmecilerim arasında hayatını kaybedenleri saygıyla anıyorum. Son olarak anlatımlarıyla bu kitabı zenginleştiren bütün görüşmecilerime içtenlikle teşekkür ederim.

İstanbul, 2022

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
Kavramsal Bütünlük	7
Yöntem	8
Derinlemesine Mülakatlar	10
Görüşmelere Dair Veriler	13
Bölüm İçeriklerine Dair	16

Bölüm 1

Teorik ve Kavramsal Çerçeve	19
1.1. Etnik Kimlik	21
1.2. Grup Çalışmalarının Tarihsel Seyri Üzerine	27
1.3. Grup Kavramının Tanımı	31
1.4. Grup Teorileri	33
1.4.1. Sosyal Kimlik Teorisi	33
1.4.2. Kendini Sınıflandırma Teorisi	37
1.5. Grup İçi Farklılıklar	44
1.6. Grup İçi Hiyerarşi	57

Bölüm 2

Ermeni Toplumunu İçerisinde Farklı Kimlik Algıları ve Grup İçi Farklılıklara Yaklaşımlar	69
2.1. Kimliğin Üç Bileşeni: Din, Dil, Etnisite	78

2.2. Osmanlı Devleti'nin Son Dönemi ve Ermeni Toplumunda	
Din Temelli Kopuşlar.....	86
2.2.1. Katolik Ermeniler	86
2.2.2. Protestan Ermeniler.....	88
2.3. Günümüz Ermeni Toplumunu İçerisinde Grup İçi Farklılıklar	
ve Hiyerarşı	95
2.3.1. Ortodoks Ağırlıklı Ermeni Toplumunu İçerisinde Protestan	
Olma Hali.....	97
2.3.2. Mezhepler Arası Evliliklere Bakış.....	105
2.3.3. Mahalledeki Ermeniler: Farklı Mezhepten Ermeniler	
Arasında Komşuluk, Akrabalık ve Arkadaşlık İlişkileri	110
2.3.4. Mesleğe Göre Hiyerarşı ve Kamusal Hayattan Dışlanma	114
2.3.5. Şehir-Taşra İkilemi: Anadolu Ermeniliği- İstanbul	
Ermeniliği	118
2.3.6. Ermeni Olmanın Anlamı: Yurttaş mı, Öteki mi?	125
2.3.7. Devlet ile İlişkiler: Otoriteye Duyulan Güvensizlik ve Araya	
Konan Mesafe	129
2.3.8. Ermenilerin Sorunları ve Devletten Talepleri.....	129
2.3.9. Açılım Süreçleri ve Ermeniler	136
2.3.10. Mecburi Temsil ve Patrikhane'nin Makbul Ermenileri	141
2.3.11. Ötekilik Ortak Paydasında Buluşmak: Alevilerle Kurulan	
Duygusal Bağ.....	146
2.3.12. Ermenilerde Grup İçi Hiyerarşı ve Devletin Rolü.....	149

Bölüm 3

Alevi Toplumunu İçerisinde Farklı Kimlik Algıları ve Grup İçi

Farklılıklara Yaklaşımlar	153
3.1. Alevi Kimliği ve Kültürü.....	171
3.2. Alevilerde Etnik Kimlik Farklılıkları.....	176
3.3. Arap Aleviler	179

3.4. Kürt Aleviler	182
3.5. Günümüz Alevi Toplumu İçerisinde Grup İçi Farklılıklar ve Hiyerarşi	193
3.5.1. Etnik Kimlikler Arası Evlilik.....	193
3.5.2. Mahalledeki Aleviler: Farklı Etnik Kimliğe Mensup Aleviler Arasında Komşuluk ve Arkadaşlık İlişkileri.....	201
3.5.3. Mesleğe Göre Hiyerarşi ve Kamusal Hayattan Dışlanma	205
3.5.4. Kır-Kent Ayrımı: Anadolu'da Yaşanan, İstanbul'da Dönüşen Alevilik	211
3.5.5. Alevi Olmak: Yurттаş Olma Ama Azınlık Hissetme Paradoksu.....	216
3.5.6. Alevilerin Sorunları ve Devletten Beklentileri	221
3.5.7. Açılım Süreçleri ve Aleviler	225
3.5.8. Temsil Sorunu ve Makbul Alevilik	230
3.5.9. Ali'siz Alevilik	236
3.5.10. Alevilerin Penceresinden Ermenilere Bakış: Alevi-Ermeni İlişkileri	241
3.5.11. Alevilerde Grup İçi Hiyerarşi ve Devletin Rolü.....	245
Sonuç	249
Kaynaklar	269
Ek-1: Ermeni Katılımcıların Tablosu.....	283
Ek-2: Alevi Katılımcıların Tablosu	284
İndeks	285

KAYNAKLAR

- Agathangelos, **History of Armenians**, Çev. R. W. Thomson, Albany, State University of New York, 1976.
- Akgönül, Samim, “Hrant Dink Cinayeti Davası”, **Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed. Baskın Oran, Cilt III (2001- 2012), İstanbul, İletişim Yayınları, 2013.
- Akgönül, Samim, “Rum Nedir, Kim Der, Kime Der, Niye Der?”, **Rum Olmak Rum Kalmak**, Der. Hakan Yücel, 2. baskı, İstanbul, İstos Yayınları, 2017, s. 19-36.
- Aksoy, Gürdal, **‘Anadolu Aleviliği’nden Dersim’e Alevi Tarihine Coğrafi Bir Giriş**, Ankara, Dipnot Yayınları, 2009.
- Aksoy, Gürdal, **Dersim: Alevilik, Ermenilik, Kürtlük**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2016.
- Aktar, Ayhan, **Varlık Vergisi ve Türkleştirme Politikaları**, 5. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001.
- Aktay, Yasin, “Türkiye Diasporaları ve Güneydoğuda Göç”, VI. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi’ne sunulmuş tebliğ, ODTÜ, 18 Kasım 1999.
- Alkan, Haluk, “15 Temmuz’u Anlamak: Parametreler ve Sonuçlar”, **Bilig**, Sayı: 79, Güz 2016, s. 253-272.
- Allport, Gordon W., **The Nature of Prejudice**, Cambridge, Addison-Wesley Publishing Company, 1954.
- Ana Britannica, **Genel Kültür Ansiklopedisi**, C.1, İstanbul, Ana Yayıncılık, 1994.
- Anderson, Benedict, **Hayali Cemaatler: Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması**, Çev. İskender Saavaşır, İstanbul: Metis Yayınları, 2004.
- Aral, İnci, **Kıran Resimleri**, İstanbul, Kırmızı Kedi Yayınevi, 2016.
- Aronson, Elliot, Timothy D. Wilson, Robin M. Akert, **Sosyal Psikoloji**, İstanbul, Kaknüs Yayınları, 2012.
- Artinian, Vartan, **Osmanlı Devleti’nde Ermeni Anayasası’nın Doğuşu 1839-1863**, Çev. Zülal Kılıç, İstanbul, Aras Yayıncılık, 2004.
- Ata, Kelime, **Alevilerin İlk Siyasal Denemesi: (Türkiye) Birlik Partisi (1966-1980)**, Ankara, Kelime Yayınevi, 2007.
- Aydın, Mustafa, “Kafkasya ve Orta Asya’yla İlişkiler”, **Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşı’ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed. Baskın Oran, Cilt III (2001- 2012), İstanbul, İletişim Yayınları, 2013, s. 497.
- Ayten, Ali, “Kimlik ve Din: İngiltere’deki Türk Gençleri Üzerine Bir Araştırma”, **Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, No. 12 (2), 2012, s. 101-119.
- Bader, Veit, “Associative Democracy and Minorities within Minorities”, **Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity**, Ed. Avigail Eisenberg, Jeff Spinner-Halev, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, s. 319-339.
- Bağcı, Sabahat Çiğdem, Elif Çelebi, “Gruplararası Temas ve Çatışma ile Azınlıklara Yönelik Tutumlar ve Çokkültürlülüğe Destek Arasındaki İlişkiler: Gruplararası Tehdit ve Kaygının Aracı Rolü”, **Türk Psikoloji Yazıları**, Nisan 2017, 20 (Özel Sayı), s. 3-18.

- Baha Said, "Anadolu'da Gizli Mabetler I", **Memleket Gazetesi**, nr. 2, 10 Cemazi-yel-evvel 1337/ 11 Şubat 1919.
- Baha Said, **Türkiye'de Alevi-Bektaşî, Ahi ve Nusayrî Zümreleri**, Yay. Haz. İsmail Görkem, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000.
- Baha Said, "Türkiye'de Alevi Zümreleri: Tekke Aleviliği-İçtimai Alevilik", **Türk Yurdu 11**, Der. Mustafa Şefkatlı, İstanbul, Tutibay, 2001, s. 111-112.
- Bales, Robert F. , Fred L. Strodbeck, "Phases in Group Problem Solving", **Journal of Abnormal and Social Psychology**, 46, s. 485-495.
- Bales, Robert, "Task Roles and Social Roles in Problem-Solving Groups", **Readings in Social Psychology**, Ed.: E. Maccoby, T. Newcomb, E. Hartley, New York, Holt, Rinehart, Winston, 1958, s. 437-447.
- Balivet, Michel, **Şeyh Bedreddin: Tasavvuf ve İsyân**, 4. baskı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2011.
- Balkanlıoğlu, Mehmet Ali, "Alevi-Sünni Evliliklerinin Aile İlişkileri ile Çocuk Yetiştirme Üzerine Etkileri ve Sosyal Damgalama", **Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi**, 62, 2012, s. 163-182.
- Balkız, Ali, "Alevi'nin Kürt'ü-Türk'ü Olur mu?" **Cumhuriyet**, 1998.
- Barth, Fredrik, "Giriş", **Etnik Gruplar ve Sınırları: Kültürel Farklılığın Toplumsal Organizasyonu**, Der. Fredrik Barth, Çev. Ayhan Kaya, İstanbul, Bağlam Yayınları, 2001, s. 14-28.
- Başaran-İnce, Gökçen, **Domatesi Çiçek Sananlar: Ağrı İsyanı ve Dersim Katliamı Örneğinde İç-Şarkiatçılık, Erken Cumhuriyet Basını ve Kürtler**, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2014.
- Bauman, Zygmunt, **Postmodernizm ve Hoşnutsuzlukları**, Çev. İsmail Türkmen, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2000.
- Baykal, Zeynep, "Construction of Armenian Identity in Istanbul: The Case of Yeşilköy", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University, The Department of Sociology, 2011.
- Bayrak, Mehmet, **Bir Siyaset Tarzı Olarak Alevi Katliamları**, Ankara, Özge Yayınları, 2011.
- Beeri, Itai, Mansur Saad, "Political Participation Unconditioned by Inequality and Discrimination: The Case of Minorities-within-Minorities in Israeli-Arab Mixed Municipalities", **Journal of Ethnic and Migration Studies**, Vol. 40, No. 10, 2014, s. 1526-1549.
- Bender, Cemşid, **Kürt Tarihi ve Uygarlığı**, 5. baskı, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1991.
- Bender, Cemşid, **Kürt Uygarlığında Alevilik**, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1991.
- Benhabib, Seyla, "Strange Multiplicities: The Politics of Identity and Difference in a Global Context", **Macalester International**, Vol. 4, Article 8, Spring 1997, s. 27-56.
- Berger, Joseph, Bernard P. Cohen, Morris Zelditch Jr. , "Status Characteristics and Expectation States", **Sociological Theories in Progress**, Ed. Berger, Joseph, Morris Zelditch Jr., Bo Anderson, Vol. 1, Boston, Houghton Mifflin, 1966, s. 29-46.
- Berkes, Niyazi, **Türkiye'de Çağdaşlaşma**, Yay. Haz. Ahmet Kuyaş, 19. baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2013.
- Beyoğlu, Süleyman, "Ermeni Tehciri ve İhtida", **Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları İstanbul Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Dergisi**, 2004, Yıl: 3, Sayı: 6, 2004, s. 1-18.
- Biçer, Bekir, "Sultan II. Abdülhamid'in Kürt Politikası", **Tarih Okulu Dergisi**, Haziran 2016, Yıl 9, Sayı XXVI, s. 57-86.
- Bilgin, Nuri, **İnsan İlişkileri ve Kimlik**, Sistem Yayınları, İstanbul, 1996.
- Bilici, Faruk, "Alevi Bektaşî İlahiyatının Günümüz Türkiye'sindeki İşlevi", **Alevi Kimliği**, Ed. T. Olsson, E. Özdalga, C. Raudvere, Çev. Bilge Kurt Torun, Hayati Torun, 3. baskı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2010, s. 73-85.
- Birdoğan, Nejat, **Anadolu Aleviliği'nde Yol Ayrımı**, İstanbul, Mozaik Yayınları, 1995.
- Bora, Tanıl, **Cereyanlar: Türkiye'de Siyasi İdeolojiler**, 2. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2017.
- Borovalı, Murat, Cemil Boyraz, "AKP'nin Alevi Açılımı: Aleviliği Tanım(lam)ak", **Birikim**, Sayı: 309-310, Ocak-Şubat 2015, s. 143-147.
- Bourse, Michel, **Melezliğe Övgü**, Çev. Işık Ergüden, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2009.

- Bozkurt, Fuat, "Aleviliğin Yeniden Yapılanma Sürecinde Toplum-Devlet İlişkisi", **Alevi Kimliği**, Ed. T. Olsson, E. Özdalga, C. Raudvere, Çev. Bilge Kurt Torun, Hayati Torun, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, s. 113-233.
- Brass, Paul R. , **Ethnicity and Nationalism: Theory and Comparison**, Yeni Delhi, Sage Publications, 1992.
- Brewer, Marylynn B. , Norman Miller, **Intergroup Relations**, UK, Open University Press, 1996.
- Brubaker, Rogers, Frederick Cooper, "Beyond Identity", **Theory and Society**, Vol. 29, No. 1, February 2000, s. 1-47.
- Brubaker, Rogers, "Ethnicity Without Groups", **Facing Ethnic Conflict: Toward A New Realism**, Ed. Andreas Wimmer, Richard J. Goldstone, Donald L. Horowitz, Ulrike Joras, Conrad Schetter, the USA, Rowman & Littlefield Publishers, 2004, s. 3-68.
- Bulut, Faik, **Ali'siz Alevilik**, 4. baskı, İstanbul, Berfin Yayınları, 2011.
- Burinnessen, Martin Van, **Kürtlük, Türklük, Alevilik Etnik ve Dinsel Kimlik Mücadeleleri**, Çev. Hakan Yurdakul, 9. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2011.
- Capozza, Dora, Renato Nanni, "Differentiation Processes for Social Stimuli with Different Degrees of Category Representativeness", **European Journal of Social Psychology**, 16, 1986, s. 399-412.
- Cartwright, Dorwin, "Group Cohesiveness: Introduction", **Group Dynamics Research and Theory**, Ed. Dorwin Cartwright, Alvin Zander, New York, Harper & Row Publishers, s. 69-94.
- Chandra, Kanchan, "What is Ethnic Identity and Does It Matter?", **Annual Review of Political Science**, Vol. 9, June 2006, s. 397-424.
- Chandra, Kanchan, **Why Ethnic Parties Succeed**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
- Connolly, William Eugene, **Kimlik ve Farklılık: Siyasetin Açmazlarına Dair Demokratik Çözüm Önerileri**, Çev. Ferma Lekesizalın, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 1995.
- Coşan-Eke, Deniz, "Almanyadaki Alevi Örgütlenmesi ve Kazanımları", **Birikim**, Sayı: 309-310, Ocak-Şubat 2015, s. 92-98.
- Coşkun, Zeki, **Aleviler, Sünniler ve... Öteki Sivas**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1995.
- Çağaptay, Soner, **Türkiye'de İslam, Laiklik ve Milliyetçilik: Türk Kimdir?**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.
- Çamuroğlu, Reha, "Alevi Uyanışı", **Alevi Kimliği**, 3. baskı, Ed. T. Olsson, E. Özdalga, C. Raudvere, Çev. Bilge Kurt Torun, Hayati Torun, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2010, s. 104-112.
- Çamuroğlu, Reha, **Günümüz Aleviliğinin Sorunları**, 5. baskı, İstanbul, Ant Yayınları, 1992.
- Çayır, Kenan, "Gruplar arası İlişkiler Bağlamında Ayrımcılık", **Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar**, Der. Kenan Çayır, Müge Ayan Ceyhan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 5-15.
- Çem, Munzur, **Dersim Merkezli Kürt Aleviliği: Etnisite, Dini İnanç, Kültür ve Direniş**, 2. baskı, İstanbul, Vate Yayınevi, 2011.
- Çiçek, Atıl Cem, Selçuk Aydın, Hüseyin Baran, "Gelenekle Sol Arasında Sıkışmış Bir Siyasal Hareket: (Türkiye) Birlik Partisi", **Siyasal: Journal of Political Sciences**, 26(2), s. 27-52.
- Çuhadar-Gürkaynak, Esra, "Toplumsal Temas: Önyargı ve Ayrımcılığı Önlemek İçin Bir Sosyal Değişim Aracı Olarak Kullanılabilir mi?", **Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar**, Der. Kenan Çayır Müge Ayan Ceyhan, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012, s. 255-265.
- Dabağyan, Levon Panos, **Fatih ve Fetih Olayı**, İstanbul, Kum Saati Yayınları, t.y.
- Demirtaş, H. Andaç, "Sosyal Kimlik Kuramı, Temel Kavramlar ve Varsayımlar", **İletişim Araştırmaları**, 1(1), 2003, s. 123-144.
- Demirtaş-Madran, H. Andaç, "Sosyal Kimlik ve Ayrımcılık", **Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar**, Der. Kenan Çayır- Müge Ayan Ceyhan, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, s.73-85.
- Demirtaş-Madran, H. Andaç, "Temel Beklenti Etkisi: Kendini Gerçekleştiren Kehanet", **Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar**, Der. Kenan Çayır, Müge Ayan Ceyhan, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s. 29-40.
- Deutsch, Morton, "An Experimental Study of the Effects of Cooperation and Competition upon Group Process", **Human Relations**, Vol. 2, No.3, July 1949, s. 199-232.

- Dick, Caroline, "The Politics of Intragroup Difference: First Nations' Women and the Sawridge Dispute", **Canadian Journal of Political Science**, Vol. 39, No. 1, March 2006, s. 97-116.
- Dierl, Jozef, **Anadolu Aleviliği**, İstanbul, Ant Yayınları, 1991.
- Dink, Hrant, "Çeyreklerin İsyanı", **AGOS**, 8 Ocak 1999.
- Dink, Hrant, "Ermeni Kimliği Üzerine (2): Kilisenin Rolü", **AGOS**, 19 Ocak 2007.
- Dressler, Markus, "Turkish Politics of Doxa: Otherizing The Alevis As Heterodox", **Philosophy and Social Criticism**, 2015, s. 1-7.
- Duman, Betül, Osman Alacahan, "Getto Tartışmasına Bir Metropolden Bakmak", **International Journal of Social Science**, Vol. 5, Issue 2, April 2012, s. 55-74.
- Dural, Tamaşa F., **Aleviler... Ve Gazi Olayları...**, İstanbul, Ant Yayınları, 1995.
- Dündar, Fuat, **İttihat ve Terakki'nin Müslümanları İskan Politikası (1913-1918)**, 2. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002.
- Dündar, Fuat, **Modern Türkiye'nin Şifresi: İttihat ve Terakki'nin Etnisite Mühendisliği (1913-1918)**, 4. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2010.
- Dündar, Fuat, **Türkiye Nüfus Sayımlarında Azınlıklar**, İstanbul, Çiviyazısı Yayınları, 1999.
- Ecevitoglu, Pınar, Ayhan Yalçinkaya, **Aleviler Artık Burada Oturmuyor!**, Ankara, Dipnot Yayınları, 2013.
- Eisenberg, Avigail, Jeff Spinner-Halev (Ed.), "Introduction", **Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, s. 1-15.
- Eisenberg, Avigail, Jeff Spinner-Halev, **Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity** Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- Eisenberg, Avigail, "Identity and Liberal Politics: The Problem of Minorities within Minorities", Ed. Avigail Eisenberg, Jeff Spinner-Halev, **Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, s. 249-270.
- Eller, Jack David, Reed M. Coughlan, "The Poverty of Primordialism: The Demystification of Ethnic Attachments", **Ethnic and Racial Studies**, Vol. 16, No: 2, April 1993, s. 183-201.
- Emerson, Robert M. Emerson, "Power-Dependence Relations", **American Social Review**, Vol. 27, No. 1 (February 1962), s. 31-41.
- Emiroğlu, Kudret, Suavi Aydın, **Antropoloji Sözlüğü**, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınları, 2003.
- Erdendoğlu, Feza, "Türkiye Basımında 1978- 1980 Yıllarında Yaşanan 'Alevi Katliamları'na Dair Manşet Haberlerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir İnceleme", MSGSÜ, 2014.
- Erdoğan, M. Murat, "Türkiye'ye Kitlesele Göçlerde Son ve Dev Dalga: Suriyeliler", M. Murat Erdoğan, Ayhan Kaya (Der.), **Türkiye'nin Göç Tarihi: 14.Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2015, s. 317-347.
- Ergüney, Özgür Atılım, "Günümüzde Türkiye Ermenileri", İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kültürel İncelemeler Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.
- Erikson, Erik, **Childhood and Society**, New York, W.W. Norton & Company, 1993.
- Erikson, Erik, **Identity and the Life Cycle**, New York, W.W. Norton & Company, 1967.
- Erikson, Erik, **Identity: Youth and Crisis**, New York, W.W. Norton & Company, 1994.
- Erol, Su, **Mazlum ve Makul: İstanbul Süryanilerinde Etno-Dinsel Kimlik İnşası ve Kimlik Stratejileri**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2016.
- Ersever, İlhan Cem, "Hangi Ali?", **Ali'siz Alevilik Olur Mu?**, Ortak Kitap, İstanbul, Ant Yayınları, 1998, s. 44-58.
- Ertan, Mehmet Ertan, **Aleviliğin Politikleşme Süreci: Kimlik Siyasetinin Kısıtlılıkları ve İmkanları**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2017.
- European Court of Human Rights (ECHR), İzzettin Doğan and Others v Turkey, Strasbourg, 16 April 2016.
- Fearon, James D., David Laitin, "Violence and the Social Construction of Ethnic Identity", **International Organization**, Vol. 54, Sayı: 4, Güz 2000, s. 845-877.
- Fenton, Steven, **Etnisite: Irkçılık, Sınıf ve Kültür**, Çev. Nihat Şad, Ankara, Phoenix Yayınevi, 2001.

- Fırat, Melek, "6-7 Eylül Olayları", **Türk Dış Politikası-Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed. Baskın Oran, Cilt 1: 1919- 1980, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 601.
- Fırat, Melek, "Yunanistan'la İlişkiler", **Türk Dış Politikası- Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed. Baskın Oran, Cilt 1: 1919- 1980, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 579.
- Gans, Herbert J. , "Symbolic Ethnicity and Symbolic Religiosity: Towards a Comparison of Ethnic and Religious Acculturation", **Ethnic and Racial Studies**, No. 4, (XVII), s. 577-592.
- Geertz, Clifford, **The Interpretation of Cultures: Selected Essays**, New York, Basic Books, 1973.
- Gezici-Yalçın, Meral, Özden Melis Uluğ, "Gezi Bardağı Taşırın Son Damlaydı: Sosyal Psikolojik Bir Perspektifle Gezi Parkı İsyanını Anlamak", **Türk Psikoloji Yazıları**, Sayı: 20 (Özel Sayı), Nisan 2017, s. 96-109.
- Gezik, Erdal, **Dinsel, Etnik ve Politik Sorunlar Bağlamında Alevi Kürtler**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2012.
- Gleason, Philip, "Identifying Identity: A Semantic History", **The Journal of American History**, Vol. 69, No. 4, March 1983, s. 910- 931.
- Grousset, Rene, **Başlangıcından 1071'e Ermenilerin Tarihi**, Çev. Sosi Dolanoğlu, İstanbul, Aras Yayıncılık, 2005.
- Güler, Meltem, "Gruplar arası Temas, Kaygı ve Yanlılığın Sosyal Mesafeye Etkisi: Türk ve Kürt Kökenli Gruplar Üzerine Bir Çalışma", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı, Ankara, 2013.
- Gündoğdu, Cihangir, Vural Genç, **Dersim'de Osmanlı Siyaseti: İzalei Vahşet, Tashih-i İtikad, Tasfiye-i Ezhan 1880-1913**, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2013.
- Gürel, Nil, "Kişilik Psikolojisi, Önyargının Psikolojisi ve Kamuoyu: Gordon Allport ve Walter Lippmann'ın Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirme", **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, No: 2(2), 2011, s. 101-134.
- Güven, Dilek, **Cumhuriyet Dönemi Azınlık Politikaları ve Stratejileri Bağlamında 6-7 Eylül 1955 Olayları**, Çev. Bahar Şahin, 2. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006.
- Güven, Dilek, "6-7 Eylül 1955 Olaylarına Bugünkü Türk ve Yunan Toplumlarının Bakış Açıları", **İstanbul Rumları: Bugün ve Yarın**, Yay. Haz. Foti Benlisoy, Anna Maris Aslanoğlu, Haris Rigas, İstanbul, İstos Yayınları, 2012, s. 159-164.
- Hachikian, Hagop, "Some Particulars of Hemshin Identity", **The Hemshin: History, Society and Identity In The Highlands of Northeast Turkey**, Ed. Hovann H. Simonian, London and New York, Routhledge, 2007, s. 305-319.
- Hagendoorn, Louk, Joseph Hraba, "Foreign, Different, Deviant, Seclusive and Working Class: Anchors to An Ethnic Hierarchy in the Netherlands", **Ethnic and Racial Studies**, Vol. 12, No. 4, October 1989, s. 441-468.
- Hagendoorn, Louk, "Ethnic Categorization and Outgroup Exclusion: Cultural Values and Social Stereotypes in the Construction of Ethnic Hierarchies", **Ethnic Racial Studies**, Vol. 16, No.1, January 1993, s. 26-51.
- Hagendoorn, Louk, "Intergroup Biases in Multiple Group Systems: The Perception of Ethnic Hierarchies", **European Review of Social Psychology**, Vol. 6, No. 1, 1995, s. 199-228.
- Haidt, Jonathan, Evan Rosenberg, Holly Hom, "Differentiating Diversities: Moral Diversity Is Not Like Other Kinds", **Journal of Applied Social Psychology**, Vol. 33, Issue 1, 2003, s. 1-36.
- Hall, Stuart, "Introduction: Who Needs Identity", **Cultural Identity**, Der. Stuart Hall, Paul du Gay, Londra, Sage Publications, 1996, s. 1-17.
- Halverson, Elif, "Ermeni Ortodoks Kilisesi'nin Kültürel Sembolleri ile İlgili Antropolojik Yüksek Lisans Çalışması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Çalışması, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı, İstanbul, 2010.
- Hogg, Michael A. , Abrams, D. , "Social Motivation, Self-esteem and Social Identity", **Social Identity Theory: Constructive and Critical Advances**. M. A. Hogg, D. Abrams (Der.), Harvester Wheat Sheaf, London, 1990, s. 28-47.

- Hogg, Michael A. , Graham M. Vaughan, **Social Psychology**, Sixth Edition, Essex, Pearson Education Limited, 2011.
- Hornsey, Matthew J. , “Social Identity Theory and Self-Categorization Theory: A Historical Review”, **Social and Personality Psychology Compass**, 2/1, 2008, s. 204-222.
- Horowitz, Donald, **Ethnic Groups in Conflict**, Berkeley, University of California Press, 1985.
- Hortaçsu, Nuran, **En Güzel Psikoloji Sosyal Psikoloji**, İstanbul, İmge Kitabevi Yayınları, 2012.
- Hortaçsu, Nuran, **Grup İçi ve Gruplar Arası Süreçler**, 2. baskı, İstanbul, İmge Yayınları, 2014.
- Howden, Daniel, “Best Pupil Denied Right to Carry Greek Flag For Being Albanian”, **Independent**, 24 October 2003, (Çevrimiçi) <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/best-pupil-denied-right-to-carry-greek-flag-for-being-albanian-92822.html>, 10 Ocak 2022.
- Isajiw, Wsevolod, “Definitions of Ethnicity”, **Ethnicity**, Vol. 1, 1974, s. 111-124.
- Işık, Oğuz, M. Melih Pınarcıoğlu, **Nöbetleşe Yoksulluk-Gecekondulaşma ve Kent Yoksulları: Sultanbeyli Örneği**, 10. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2015.
- İpek, Yasin, “Tahtacılar da Alevi Terminolojisinden Kimi Örnekler”, **Alevilik**, Haz. İsmail Engin, Havva Engin, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2004, s. 43-51.
- İrat, Ali Murat, **Aleviliğin ABC’si**, 2. baskı, İstanbul, Profil Yayıncılık, 2013.
- İrat, Ali Murat, “The Alevi Community in Turkey After 1980: An Evaluation: An Evaluation Of Political Group Boundaries In The Context Of Ethnicity Theories”, The Middle East Technical University, The Department of Political Science And Public Administration, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.
- Jenkins, Richard, **Bir Kavramın Anatomisi: Sosyal Kimlik**, Çev. Gül Bostancı, İstanbul, Everest Yayınları, 2016.
- Kaleli, Lütü, **Alevi Kimliği ve Alevi Örgütlenmeleri**, İstanbul, Can Yayınları, 2000.
- Kaplan, Doğan, “Fuat Köprülü’ye Göre Anadolu Aleviliği”, **Marife**, Yıl: 3, Sayı: 2, Güz 2003, s. 143-163.
- Kaplan, Doğan, **Safeviler ve Kızılbaşlık: Aleviliğin Tarihsel Temelleri**, Konya, Aybil Yayınları, 2013.
- Kara, İlkay, “İnançta ve Toplumsal Yaşamda, Alevilikte Kadın Konferansı’nın Ardından: Sahiden Eşit Miyiz?”, **Birikim**, Sayı: 309-310, Ocak-Şubat 2015, s. 120-125.
- Karpat, Kemal, “Millets and Nationality: The Roots of the Incongruity of Nation and State in the Post Ottoman Era”, **Christians and Jews in the Ottoman Empire, The Functioning of a Plural Society**, Ed. B. Braude, B. Lewis, Cilt: 1, New York, 1982, s. 141-170.
- Kaya, Ayhan, “Multicultural Clientelism and Alevi Resurgence in the Turkish Diaspora: Berlin Alevi”, **New Perspectives on Turkey**, Vol. 18, 1998, s. 23-49.
- Kaygusuz, İsmail, **Aleviliğin Toplumsallaştırılmış Tapınç Kurumlarından Musahiplik**, İstanbul, Alev Yayınları, 1991.
- Kaymak, Özgür, **İstanbul’da Az(ınlık) Olmak: Gündelik Hayatta Rumlar, Yahudiler, Ermeniler**, İstanbul, Libra Yayıncılık, 2017.
- Kazmaz, Remzi, **Gereği Düşünüldü: Gazi Davası**, İstanbul, Argos Grafik, 2003.
- Kehl-Bodrogi, Krisztina, **Kızılbaşlar/Aleviler**, Çev. Oktay Değirmenci, Bilge Ege Aybudak, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012.
- Kenanoğlu, Macit, **Osmanlı Millet Sistemi: Mit ve Gerçek**, İstanbul, Klasik Yayınları, 2004.
- Kentel, Ferhat, “Türkiye ve Ermenistan Toplumları: Türklük, Ermenilik ve Önyargılar”, **İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri: Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunları**, 23-25 Eylül 2005, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 423- 444.
- Keser, İnan, **Nusayrilik: Arap Alevileri**, 3. baskı, Adana, Karahan Yayınları, 2005.
- Khasti, Or, “Ashkenazi Parent: Sephardi Girls Have a Bad Influence on Our Girls”, **Haaretz**, 24 Aralık 2009, (Çevrimiçi) <https://www.haaretz.com/2009-12-24/ty-article/ashkenazi-parent-sephardi-girls-have-a-bad-influence-on-our-girls/0000017f-f8e9-d318-aff-fbeb47ed0000, 7> Ocak 2022.

- Khazzoom, Aziza, "The Great Chain of Orientalism: Jewish Identity, Stigma Management, and Ethnic Exclusion", **American Sociological Review**, Vol. 68, No. 4 (Aug., 2003), s. 481-510.
- Kılıç, Davut, "1915'te Tehcir Edilmeyen Ermeniler", **Ermeni Araştırmaları Kongresi 1. Türkiye Kongresi Bildirileri**, Yay. Haz. Şenol Kantarcı vd. , Cilt: 2, Ankara, ASAM Ermeni Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, 2003, s. 113-120.
- Kılıç, Davut, **Osmanlı İdaresinde Ermeniler Arasındaki Dini ve Siyasi Mücadeleler**, Ankara, Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM) Yayınları, 2000.
- Klein, Janet, **Hamidiye Alayları: İmparatorluğun Sınır Boyları ve Kürt Aşiretler**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2013.
- Konda, **Biz Kimiz? Toplumsal Yapı Araştırması**, İstanbul, 2006.
- Koptaş, Rober, "Ermeni Kimliğinin Müslüman Ermenilerle İmtihani", **AGOS**, 1 Kasım 2013, (Çevrimiçi) <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/9237/ermeni-kimliginin-musulman-ermenilerle-imtihan>, 4 Temmuz 2022.
- Koptaş, Rober, "Milletten Cemaate Ermeniler", **AGOS**, 9 Nisan 2012, (Çevrimiçi) <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/8685/milletten-cemaate-ermeniler>, 13 Mart 2022.
- Köprülü, M. Fuad, "Azeri", **İslam Ansiklopedisi**, Cilt: 2, İstanbul, MEB Yayınları, 1979, s. 118-151.
- Kukathas, Chandran, "Is Feminism Bad For Multiculturalism?", **Public Affairs Quarterly**, Vol. 15, No. 2, April 2001, s. 83-98.
- Kumar, Samir Das, "Minorities within Minorities: Gender Implications for Minority Policy in India and Bangladesh", **European Yearbook of Minority Issues**, Vol. 8, 2009, s. 483-497.
- Kuyumciyan, Baruyr, "Yalçın Akdoğan'la Buluşmada Cismani Meclis Fikri Öne Çıktı", **AGOS**, 11 Mart 2016, (Çevrimiçi) <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/14646/yalcin-akdoganla-bulusmada-cismani-meclis-fikri-one-cikti>, 13 Mart 2022.
- Küçük, Mehmet Alparslan, "Anadolu'da 'Protestan Ermeni Milleti'nin Oluşumu", **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 50: 2, 2009, s. 153-186.
- Kymlicka, Will, **Çokkültürlü Yurttaşlık**, Çev. Abdullah Yılmaz, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 1998.
- Lewin, Kurt, "The Dynamics of Group Action", **Educational Leadership**, January 1944, s. 195-200.
- Lie, Jessamina Lih Yan, Maykel Verkuyten, "Identity Practices, Ingroup Projection, and the Evaluation of Subgroups: A Study Among Turkish-Dutch Sunnis", **The Journal of Social Psychology**, 2012, 152(4), s. 510-523.
- Macar, Elçin, **İstanbul'un Yok Olmuş İki Cemaati: Doğu Ritli Katolik Rumlar ve Bulgarlar**, 2. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006.
- Macar, Elçin, "Karadenizdeki Protestan Rumlar ve Yunanistan'a Göçleri", **Geçmişten Günümüze Göç I**, Ed. Osman Köse, Samsun, Canik Belediyesi Kültür Yayınları, 2017, s. 635- 639.
- Mahajan, Gurpreet, "Can Intra-group Equality Co-exist with Cultural Diversity? Re-Examining Multicultural Frameworks of Accommodation", **Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity**, Ed. Avigail Eisenberg, Jeff Spinner-Halev, Cambridge University Press, 2004, s. 90-112.
- Mala, Htun, "Is Gender Like Ethnicity? The Political Representation of Identity Groups", **Perspectives on Politics**, September, 2004, s. 439-458.
- Marcia, James, "Development and Validation of Ego Identity Status", **Journal of Personality and Social Psychology**, 3(5), s. 551-558.
- Markoff, Irene, "Bir Gizli İslam Mezhebinin Çözümlemesinde Dışavurumcu Kültürün Rolü, Türkiye Alevileri Örneği I", **Cem Dergisi**, Çev. Esra Danacıoğlu, Sayı: 60, Kasım 1996, s. 52-54.
- Massicard, Elise, **Türkiye'den Avrupa'ya: Alevi Hareketinin Siyasallaşması**, Çev. Halil Berktaş, İstanbul, İletişim, 2007.
- Melikoff, Irene, "Anadolu Aleviliği ve Bektaşiliği (Prof. Dr. Irene Melikoff'un Avrupa Parlamentosu'nda Yaptığı Konuşma)", **Alevilerin Sesi**, Sayı 34, Ekim 1999.
- Melikoff, Irene, "Bektaşilik/Kızılbaşlık: Tarihsel Bölünme ve Sonuçları", **Alevi Kimliği**, Ed. T. Olson, E. Özdalga, C. Raudvere, Çev. Bilge Kurt Torun, Hayati Torun, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, s. 3-12.

- Melikoff, Irene, **Uyur İdik Uyardılar: Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları**, Çev. Turan Alptekin, İstanbul, Cem Yayınevi, 1993.
- Mertcan, Hakan, "Türk Modern Devletin Oluşum ve Gelişim Sürecinde Siyasal İktidar Karşısındaki Konumları ve Kimlik Sorunları Bağlamında Nusayriler", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Ankara, 2012.
- Merton, Robert K. , "Insiders and Outsiders: A Chapter in the Sociology of Knowledge", **American Journal of Sociology**, Vol. 78, Issue: 1, July 1972, s. 9-47.
- Migdal, Joel, "Mental Maps and Virtual Checkpoints", **Boundaries and Belonging: States and Societies in the Struggle to Shape Identities and Local Practices**, Ed. Joel S. Migdal, Edinburg, Cambridge University Press, 2004, s. 3-16.
- Mizrachi, Nissim, "From Badness to Sickness: The Role of Ethnopsychology in Shaping Ethnic Hierarchies in Israel", **Social Identities: Journal for the Study of Race, Nation and Culture**, Vol.10, No: 2, 2004, s. 219-243.
- Mlicki, Pawel. P. , Naomi Ellemers, "Being Different or Being Better? National Stereotypes and Identifications of Polish and Dutch Students", **European Journal of Social Psychology**, Vol. 26, Issue 1, 1996, s. 97-114.
- Moscovici, Serge, C. Facheux, "Social Influence, Bias, and The Study of Active Minorities", **Advances in Experimental Social Psychology**, Ed.: Leonard Berkowitz, Vol. 6, 1972, New York, Academic Press, s. 149-202.
- Moscovici, Serge, **Psychologie des Minorites Actives**, Paris, Puf, 1996.
- Munzuroğlu, Doğan, **Toplumsal Yapı ve İnanç Bağlamında Dersim Aleviliği**, 2. baskı, İstanbul, Fam Yayınları, 2012.
- Naroll, Raoul, "On Ethnic Unit Classification", **Current Anthropology**, Vol. 5, Issue: 4, No. 5, October 1964, s. 283-312.
- Narter, Meltem, "Muzaffer Şerif'in Sosyal Psikolojiye Deneysel ve Kuramsal Katkıları", **Muzaffer Şerif'e Armağan: Muzaffer Şerif'ten Muzafer Sherif'e**, Haz. Sertan Batur, Ersin Aslıtürk, İstanbul, İletişim Yayınları, 2007, s. 163-177.
- Ocak, Ahmet Yaşar, **Alevi ve Bektaşi İnançlarının İslam Öncesi Temelleri-Bektaşi Menakıbnamelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri**, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002.
- Ocak, Ahmet Yaşar, **Babailer İsyanı: Aleviliğin Tarihsel Alt Yapısı yahut Anadolu'da İslam-Türk Heterodoksisinin Teşekkülü**, 5. baskı, İstanbul, Dergah Yayınları, 2011.
- Ocak, Ahmet Yaşar, **Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler: 15-17. Yüzyıllar**, Genişletilmiş 4. baskı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013.
- Ocak, Ahmet Yaşar, **Türk Sufiliğine Bakışlar**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1996.
- Ocak, Ahmet Yaşar, **Yeniçağlar Anadolu'sunda İslam'ın Ayak İzleri: Osmanlı Dönemi Makaleler-Araştırmalar**, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2011.
- Okin, Susan Moller, "Multiculturalism and Feminism: No Simple Question, No Simple Answers", **Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity**, Ed. Avigail Eisenberg, Jeff Spinner-Halev, Cambridge University Press, 2004, s. 67-90.
- Onarlı, İsmail, **Arap Aleviliği: Nusayriler**, İstanbul, Etik Yayınları, 2006.
- Oran, Baskın, "Ermenistan ve Ermeni Politikası", **Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed. Baskın Oran, Cilt III (2001-2012), İstanbul, İletişim Yayınları, 2013, s. 163.
- Oran, Baskın, "Lausanne Barış Antlaşması", **Türk Dış Politikası- Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed. Baskın Oran, Cilt 1: 1919- 1980, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 225-231.
- Oran, Baskın, "Millet-i Sadık'adan Asala'ya ve Ermeni Tasarılarına", **Türk Dış Politikası- Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Ed. Baskın Oran, Cilt 2: 1980-2001, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 409.

- Oran, Baskın, **Türkiye’de Azınlıklar: Kavramlar, Teori, Lozan, İç Mevzuat, İctihat, Uygulama**, 6. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2010.
- Oran, Baskın, **Türkiyeli Gayrimüslimler Üzerine Yazılar**, Yay. Haz. Ülkü Özen, İstanbul, İletişim Yayınları, 2011.
- Ortaylı, İlber, **İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı**, 18. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004.
- Önder, Ali Tayyar, **Türkiye’nin Etnik Yapısı, Halkımızın Kökenleri ve Gerçekler**, İstanbul: Pozitif Yayınları, 2002.
- Örs, İlay Romain, Ömer Turan, “The Manner of Contention: Pluralism at Gezi”, **Philosophy and Social Criticism**, Vol. 41, No. 4-5, 2015, s. 453-463.
- Öz, Baki (Der.), **Alevilik İle İlgili Osmanlı Belgeleri**, İstanbul, Can Yayınları, 1995.
- Öz, Baki, **Alevilik Nedir?**, 5. baskı, İstanbul, Der Yayınları, 2008.
- Öz, Baki, “Hz. Ali’yi Anlamamak”, **Alf’siz Alevilik Olur Mu?**, Ortak Kitap, İstanbul, Ant Yayınları, 1998, s. 30-43.
- Özateşler-Ülkücan, Gül, “Çapraz Evlilikler ve Gruplararası İlişkiler”, **Mediterranean Journal of Humanities**, Vol. 2, 2015, s. 287-295.
- Özateşler, Gül, **Çingene: Türkiye’de Yaftalama ve Dışlayıcı Şiddetin Toplumsal Dinamiği**, Çev. Didem Dinçsoy, İstanbul, Koç Üniversitesi Yayınları, 2016.
- Özdemir, Ali Rıza, **Kürtleşen Türkmenler: Kayıp Türkler**, 5. baskı, İstanbul, Kripto Yayınları, 2014.
- Özdoğan, Günay Göksu, Füsun Üstel, Karın Karakaşlı, Ferhat Kentel, **Türkiye’de Ermeniler: Cemaat-Birey-Yurttaş**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2009.
- Özkırmırlı, Umut, **Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış**, 4. baskı, Ankara, Doğu Batı Yayınları, 2013.
- Öztoprak-Sağır, Meral, H. Serkan Akıllı, “Etnisite Kuramları ve Eleştirileri”, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Mayıs 2004, Cilt: 28, No: 1, s. 1-22.
- Parekh, Bhikhu, **Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek: Kültürel Çeşitlilik ve Siyasal Teori**, Çev. Bilge Tanrıseven, Ankara, Phoenix Yayınları, 2002.
- Pinto, Meital, “The Absence of the Right to Culture of Minorities within Minorities in Israel: A Tale of a Cultural Dissent Case”, **Laws**, 2015, Vol. 4, s. 579-601.
- Pinto, Meital, “The Right to Culture, the Right to Dispute, and the Right to Exclude. A New Perspective on Minorities within Minorities”, **An International Journal of Jurisprudence and Philosophy of Law**, Vol. 28, No. 4, December 2015, s. 521-539.
- Posner, Daniel, **Institutions and Ethnic Politics in Africa**, Cambridge, Cambridge University Press, 2005.
- Poyraz, Tuğça, “Etnik Sosyoloji Açısından Kosova Türkleri: Prizren ve Manuşa Örneği”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.
- Rebhun, Uzi, “Immigration, Ethnicity, and Housing-Success Hierarchies in Israel”, **Research in Social Stratification and Mobility**, 27, 2009, s. 219-243.
- Richardson, Sanford, “Arapkir. Letter from Mr. Richardson, July 14, 1856”, **Missionary Herald** 52, 1856. s. 295-298.
- Rossmann, Barbara Lynn, “Group Cohesion: Intergroup and Intragroup Relations”, The Fielding Institute, PhD Thesis, The Department of Human and Organizational System, 1993.
- Sadoğlu, Hüseyin, **Türkiye’de Ulusçuluk ve Dil Politikaları**, 2. baskı, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010.
- Saraç, Necdet, **Alevilerin Siyasal Tarihi: 1300-1971**, 4. baskı, İstanbul, Cem Yayınevi, 2011.
- Sarihan, Şenal (Haz.), **Madımak Yangını: Sivas Katliamı Davası**, Cilt 1, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2002.
- Schlesinger, Philip, “On National Identity: Some Conceptions and Misconceptions Criticised”, **Social Science Information**, 26 (2), 1987, s. 219- 264.
- Schnapper, Dominique, **Sosyoloji Düşüncesinin Özünde Öteki ile İlişki**, Çev. Ayşegül Sönmezay, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2005.

- Schryer, Frans J., "Multiple Hierarchies and the Duplex Nature of Groups", **The Journal of the Royal Anthropological Institute**, Vol. 7, No. 4, December 2001, s. 705- 721.
- Seyfeli, Canan, "Osmanlı Devleti'nde Gayrimüslimlerin İdari Yapısı: Ermeniler Örneği", **Milel ve Nihal- İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 2, Haziran 2005, s. 125-156.
- Shachar, Ayelet, "Group Identity and Women's Rights in Family Law: The Perils of Multicultural Accommodation", **The Journal of Political Philosophy**, Vol. 6, No. 3, 1998, s. 285-205.
- Shachar, Ayelet, **Multicultural Jurisdictions: Cultural Differences and Women's Rights**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
- Shachar, Ayelet, "On Citizenship and Multicultural Vulnerability", **Political Theory**, Vol. 28, No. 1 (Feb., 2000), s. 64-89.
- Sheriff, Muzafer, **Intergroup Conflict and Cooperation: The Robber's Cave Experiment**, Norman, Oklahoma, University Book Exchange, 1961.
- Sherman, Steven J., David L. Hamilton, Amy C. Lewis, "Perceived Entitativity and the Social Identity Value of Group Memberships", **Social Identity and Social Cognition**, Ed. By Dominic Abrams, Michael A. Hogg, s. 111-137.
- Sidanius, Jim, Felicia Pratto, **Social Dominance**, Cambridge, Cambridge University Press, 1999.
- Sidanius, Jim, James H. Liu, John S. Shaw, Felicia Pratto, "Social Dominance Orientation, Hierarchy Attenuators and Hierarchy Enhancers: Social Dominance Theory and The Criminal Justice System", **Journal of Applied Social Psychology**, Vol. 24, s. 338-366.
- Simmel, Georg, **Bireysellik ve Kültür**, Çev. Tuncay Birkan, İstanbul, Metis Yayınları, 2009.
- Smith, Anthony, **Milli Kimlik**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1994.
- Smith, Eliot R., Diane M. Mackie, **Social Psychology**, UK, Taylor & Francis, 1995.
- Snellman, Alexandra, Bo Ekehhammar, "Ethnic Hierarchies, Ethnic Prejudice, and Social Dominance Orientation", **Journal of Community & Applied Social Psychology**, Vol. 15, 2005, s. 83-94.
- Sniderman, Paul M., Louk Hagendoorn, **When Ways Of Life Collide**, 2. baskı, New Jersey, Princeton University Press, 2009.
- Somel, Selçuk Akşin, "Osmanlı Ermenilerinde Kültür Modernleşmesi, Cemaat Okulları ve Abdülhamid Rejimi", **İmparatorluğun Çöküş Döneminde Osmanlı Ermenileri: Bilimsel Sorumluluk ve Demokrasi Sorunları 23-25 Eylül 2005**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011, s. 87-106.
- Somersan, Semra, **Sosyal Bilimlerde Etnisite ve Irk**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004.
- Song, Susan, **Justice, Gender, And The Politics of Multiculturalism**, Cambridge, Cambridge University Press, 2007, s. 114-141.
- Soylu, Suat, "İşletmelerde Sosyal Kategorizasyon ve Sosyal Kimlik", **Gruplar Arası İlişkiler ve Sosyal Kimlik Teorisi**, Ed. Sibel Ayşen Arkonaç, İstanbul, Alfa Yayınları, 1999, s. 53-71.
- Spinner-Halev, Jeff, "Autonomy, Association and Pluralism", **Minorities within Minorities: Equality, Rights and Diversity**, Ed. Avigail Eisenberg, Jeff Spinner-Halev, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, s. 157-171.
- Stephan, W. G., Viladimir Ageyev, Cookie White Stephan, Marina Abalakina, Tatyana Stefanenko, Lisa Coates-Shrider, "Measuring Stereotypes: A Comparison of Methods Using Russian and American Samples", **Social Psychology Quarterly**, 56, s. 54-64.
- Strauss, Claude Levi, **İrk, Tarih ve Kültür**, Çev. Arzu Oyacıoğlu, Haldun Bayrı, Işık Ergüden, Reha Erdem, İstanbul, Metis Yayınları, 1997.
- Şener, Cemal, **Alevilerin Etnik Kimliği: Aleviler Kürt mü, Türk mü?**, 2. baskı, İstanbul, Etik Yayınları, 2003.
- Şener, Cemal, "Kim Bu Faik Bulut, Ne Yapmak İstiyor?", **Ali'siz Alevilik Olur Mu?**, Ortak Kitap, İstanbul, Ant Yayınları, 1998, s. 133-161.
- Şengüler, Meral, "Kültürel Perspektiften Ermeniler: Türkiye Ermenileri Etnisitesi", **Yeni Türkiye**, Sayı: 60, 2014, s. 1-8.
- T.C. Devlet Bakanlığı, **Alevi Çalışmaları: Nihai Rapor**, Ankara, 2010.
- Tajfel, Henri, **Social Identity and Intergroup Relations**, Cambridge, Cambridge University Press, 1982.

- Taylor, Charles, "Multiculturalism, Examining the Politics of Recognition", **Multiculturalism**, Ed. Amy Gutmann, New Jersey, Princeton University Press, s. 25-73.
- TBMM, "Tunceli Vilayetine İdaresi Hakkında Kanun", No: 2884, Resmi Gazete ile Neşir ve İlan Tarihi: 2.1.1936, Sayı: 3195.
- TDK, "Alevi" kelimesi, **Güncel Türkçe Sözlük**, (Çevrimiçi) <http://sozluk.gov.tr>, 6 Nisan 2022.
- Ter Minassian, Anahide, **Ermeni Kültürü ve Modernleşme: Şehir, Oyun, Mizah, Aile, Dil**, Çev. Sosi Dolanoğlu, İstanbul, Aras Yayıncılık, 2006.
- Terry, Deborah J., Michael A. Hogg, Julie Duck, "Group Membership, Social Identity, and Attitudes", **Social Identity and Social Cognition**, Ed. Dominic Abrams, Michael A. Hogg, Oxford, Blackwell Publishers, 2000, s. 280- 314.
- Thibaut, John W. , Harold H. Kelley, **The Social Psychology of Groups**, New York, Wiley Publications, 1959.
- Tol, Ulaş, **15 Temmuz'dan Bugüne Alevilerin Gündemi**, PODEM Kamusal Politika ve Demokrasi Çalışmaları, İstanbul, Podem Yayınları, 2017.
- Toprak, Binnaz, Nedim Şener, İrfan Bozan, Tan Morgül, **Türkiye'de Farklı Olmak: Din ve Muhafazakarlık Ekseninde Ötekileştirilenler**, 3. baskı, İstanbul, Metis Yayınları, 2009.
- Touraine, Alain, **Eşitliklerimiz ve Farklılıklarımızla Birlikte Yaşayabilecek miyiz?** , Çev. Olcay Kunal, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2000.
- Triandafyllidou, Anna, Mariangela Veikou, "The Hierarchy of Greekness: Ethnic and National Identity Considerations in Greek Immigration Policy", **Ethnicities**, Vol. 2(2), s. 189-208.
- Tunç, Aziz, **Maraş Kıyımı: Tarihsel Arka Planı ve Anatomisi**, 3. baskı, İstanbul, Belge Yayınları, 2012.
- Turan, Namık Sinan, **İmparatorluk ve Diploması: Osmanlı Diplomasinin İzinde**, İstanbul, Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2014.
- Turner, John C., Michael A. Hogg, Penelope J. Oakes, Stephen D. Reicher, Margaret S. Wetherell, **Rediscovering the Social Group: A Self Categorization Theory**, Oxford: Basil Blackwell, 1987.
- Turner, John, **Rediscovering the Social Group: A Self Categorization Theory**, Basil Blackwell, Oxford, 1987.
- Turner, John, "Towards a Cognitive Redefinition of the Social Group", **Social Identity and Intergroup Relations**, Der. Henry Tajfel, London, Harvester Wheat Sheaf, 1982, s. 15-39.
- Turner, Ralph H. , "Muzaffer Şerif'in Sosyolojiye Katkıları", **Muzaffer Şerif'e Armağan: Muzaffer Şerif'ten Muzafer Sherif'e**, Haz. Sertan Batur, Ersin Aslıtürk, İstanbul, İletişim Yayınları, 2007, s. 147-162.
- Turner, Ralph H. , "Some Contributions of Muzafer Sherif to Sociology", **Social Psychology Quarterly**, Vol. 53, No. 4, 1990, s. 283-291.
- Tuygun, Ünal, **Orada Bir Köy Var Uzakta: Başbağlar Dosyası**, 4. baskı, İstanbul, Kervan Yayınları, 2008.
- Türk Diyanet Vakfı (TDV), "Rafiziler", **İslam Ansiklopedisi**, Müellif Mustafa Öz, Cilt 34, 2007, s. 396-397.
- Türkan, Ahmet, "İstanbul'da Ermeni Cemaatleri Arasındaki Dini ve İdari İhtilaflar ve Tartışmalar", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Konya, 2011.
- Türker, Nurdan, "İstanbul Rum Ortodoks Dini Ritüellerde Aidiyet Algısı- Temsili", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Bölümü, İstanbul, 2013.
- Tüysüz, Nur, "Yerel Güvenlik ve Etnik Kimlik: Güneydoğu Anadolu'da Bir Köy Üzerinden Köy Koruculuğu Sistemi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul, 2011.
- Uçar, Yaşar, "32 Pare Alevilik", **Cem Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 5, Ağustos 1996, s. 21-23.
- Ünlü, Sezen (Ed.), **Sosyal Psikoloji**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2004.
- Üstel, Füsün, **"Makbul Vatandaş"ın Peşinde: II. Meşrutiyet'ten Bugüne Vatandaşlık Eğitimi**, 3. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2008.

- Valentim, Joaquim Pires, "Sherif'in Teorik Görüşleri ve Gruplar Arası İlişki Çalışmaları: Olumlu Bir Karşılıklı Bağımlılık İçin Notlar", **Muzaffer Şerif'e Armağan: Muzaffer Şerif'ten Muzaffer Şerif'e**, Haz. Sertan Batur, Ersin Aslıtürk, İstanbul, İletişim Yayınları, 2007, s. 179-192.
- Vanbeselaere, Norbert, "Gruplar Arası Davranışın Sosyal Psikolojik Analizi: Bireyci Bir Yaklaşımdan Sosyal Kimlik Yaklaşımına", **Gruplar Arası İlişkiler ve Sosyal Kimlik Teorisi**, Ed. Sibel Ayşen Arkonaç, İstanbul, Alfa Yayınları, 1999, s. 1-38.
- Varshney, Ashutosh, **Ethnic Conflict and Civic Life**, New Haven, Yale University Press, 2002.
- Vaux, Bert, "Homshetsma: The Language of the Armenians of Hamshen", **The Hemshin: History, Society and Identity In The Highlands of Northeast Turkey**, Ed. Hovann H. Simonian, London and New York, Routledge, 2007, s. 257-278.
- Verkuyten, Maykel, **Identity and Cultural Diversity: What Social Psychology Can Teach Us**, London and New York, Routledge Publications, 2013.
- Verkuyten, Maykel, "Social Distances in a Multi Ethnic Society: The Ethnic Hierarchy among Dutch Preadolescents", **Social Psychology Quarterly**, Vol. 63, No. 1, March 2000, s. 75-85.
- Verkuyten, Maykel, **The Social Psychology of Ethnic Identity**, New York, Psychology Press, 2005.
- Vorhoff, Karin, "Türkiye'de Alevilik ve Bektaşilikle İlgili Akademik ve Gazetecilik Nitelikli Yayınlar", **Alevi Kimliği**, Ed. T. Olsson, E. Özdalga, C. Raudvere, Çev. Bilge Kurt Torun, Hayati Torun, 3. baskı, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2010, s. 34-72.
- Wagner, David G., Joseph Berger, "Expectation States Theory: An Evolving Research Program", **New Directions in Contemporary Sociological Theory**, Ed. Joseph Berger, Morris Zelditch Jr. , Rowman and Littlefield Publishers, 2002, s. 41-69.
- Webb, Emma Sinclair, "The Secretarian Violence, Alevi Minority and the Left: Kahramanmaraş 1978", **Turkey's Alevi Enigma**, Ed. Paul J. White, Joost Jongerden, Brill, Leiden, 2003, s. 215-235.
- Weber, Max, "The Origins of Ethnic Groups", **Ethnicity**, Der. A. Smith, J. Hutchinson, Oxford, Oxford University Press, s. 35-40.
- Wetherell, M. (Der.), **Identities, Groups and Social Issues**, London, Sage, 1996.
- Wilkinson, Steven, **Votes and Violence: Electoral Competition and Ethnic Riots in India**, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
- Yalçın, Enver Yalçın, Ömer Uğurlu, **Alevi Söyleşileri: Reha Çamuroğlu**, Söyleşi No: 2, Uluslararası Kültür Araştırmaları Merkezi (UKAM) Yayınları, İstanbul, Haziran 2015.
- Yalçınkaya, Ayhan, **Alevilikte Toplumsal Kurumlar ve İktidar**, Ankara, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, 1996.
- Yalçınkaya, Ayhan, "Mazlum ve Müntekim: Bir Hayalin İnşası", **Alevilik**, Haz. İsmail Engin, Havva Engin, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2004, s. 77- 101.
- Yanık, Celalettin, "Etnisite Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi", **Kaygı**, Sayı: 22, 2013, s. 225-237.
- Yaşar, Şükran, "Doğu Hristiyanlığı İçinde Ermeni Kilisesi'nin Yeri ve Bizans İle İlişkileri", **Yeni Türkiye**, Sayı: 60, Yıl: 2014, s. 1-12.
- Yıldız, Ahmet, "**Ne Mutlu Türk'üm Diyebilene**": **Türk Ulusal Kimliğinin Etno-Kültürel Sınırları (1919-1938)**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001.
- Yılmaz, Onurcan, Sevim Cesur, Aydın Bayad, "Türklerin ve Kürtlerin Birbirlerine Karşı Olumsuz Tutumlarının Bazı Psikolojik Değişkenlerle İlişkisi", **Türk Psikoloji Yazıları**, No. 21 (Özel Sayı), Nisan 2018, s. 82-99.
- Yılmaz, Seval, "Türkiye'de Cem Evleri Kurumsallaşmasının Alevi Kimliğine Etkileri ve Karacaahmet Sultan Dergahı Üzerinden Bir Alan Analizi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011.
- Young, Iris Marion, **Justice and the Politics of Difference**, Princeton and New Jersey, Princeton University Press, 1990.
- Yumul, Arus, "Ermeniler: Millet-i Sadıka Mı, Beşinci Kol Mu, Geçmişin Yadigarları Mı?", **Tarih Eğitimi ve Tarihte "Öteki Sorunu"**, 2. Uluslararası Tarih Kongresi 8-10 Haziran 1995, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s. 85-94.

- Yumul, Arus, "Osmanlı'nın İlk Anayasası", **Toplum ve Bilim Dergisi**, No. 83, Kış 1999-2000, s. 338-349.
- Yumul, Arusyak, "Religion, Community and Culture: The Turkish Armenians", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Oxford University, 1992.
- Zelyut, Rıza, **Öz Kaynaklarına Göre Alevilik**, 3. baskı, İstanbul, Anadolu Kültürü Yayınları, 1990.
- Zırh, Besim Can, Mehmet Ertan, "Sunuş", **Birikim**, Sayı: 309-310, Ocak-Şubat 2015, s. 7-15.
- Ziflioğlu, Vercihan, **Araftaki Ermenilerin Hikayesi: "Ne Hz. İsa'ya Ne De Hz. Muhammed'e Yaranabildik"**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2015.
- Zihnioğlu, Özge, "Neo-Korporatizmden Birleştirici Demokrasiye: Sivil Toplumun Avrupa Birliği'ndeki Uzun İnce Yolu", **Uluslararası İlişkiler**, Cilt: 12, Sayı: 45, Bahar 2015, s. 9-10.
- Zorlu, Melek, "AKP Hükümetinin Alevi Politikası Odağındaki Dersimde Cami ve Cemevi Projesi Girişimi", **Birikim**, Sayı: 309-310, Ocak-Şubat 2015, s. 148-156.
- Zürcher, Erik Jan, **Modernleşen Türkiye'nin Tarihi**, Çev. Yasemin Saner, 29. baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2014.
- "1915'te ölen Ermeniler için ilk taziye mesajı", **BBC News Türkçe**, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/04/140423_erdogan_1915_aciklama, 18 Şubat 2022.
- "1973 Genel Seçim Sonuçları", (Çevrimiçi) <https://www.haberler.com/secim/1973>, 31 Mart 2022.
- "1977 Genel Seçim Sonuçları", (Çevrimiçi) <https://www.haberler.com/secim/1977>, 31 Mart 2022.
- "59 Yıl Aradan Sonra Vatikan'a Ziyaret", **Cumhuriyet**, 1 Şubat 2018, (Çevrimiçi) <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/59-yil-aradan-sonra-vatikana-ziyaret-917663>, 8 Mayıs 2022.
- "AİHM'den Perinçek Davasında Nihai Karar", (Çevrimiçi) <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/168364-aihm-den-perincek-davasinda-nihai-karar>, 17 Ocak 2022.
- "Anayasa Mahkemesinin 18/ 1/ 2017 Tarihli ve E: 2016/12 (Değişik İşler), K: 2017/1 Sayılı Kararı", Resmi Gazete, Sayı: 29973, Yayınlandığı Tarih: 8 Şubat 2017.
- "Ateşyandan Tartışılacak Sözler", **AGOS**, 25 Şubat 2015, (Çevrimiçi) <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/10690/atesyandan-tartisilacak-sozler>, 4 Temmuz 2022.
- "Başbakan Cemevleri için ne demişti?", (Çevrimiçi) <https://www.odatv4.com/medya/basbakan-cemevleri-icin-ne-demisti--2611091200-7618>, 12 Haziran 2022.
- "Bursada Futbol Diplomasisi", **BBC News Türkçe**, 15 Ekim 2009, (Çevrimiçi) https://www.bbc.com/turkce/haberler/2009/10/091015_newarmenia, 23 Şubat 2022.
- "Cami-Cemevi'ne Dava", **Hürriyet**, 27 Şubat 2017, (Çevrimiçi) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cami-cemevine-dava-40379633>, 23 Haziran 2022.
- "Cemevi, Cümbüş Yeri Sözüne Beraat", **Hürriyet**, 8 Haziran 2004, (Çevrimiçi) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/cemevi-cumbus-yeri-sozune-beraat-38613204>, 12 Haziran 2022.
- "Domuz Bağı Cinayeti Zanlılarından 1 Milyon Liralık Ziyet Eşyası Çıktı", **Cumhuriyet**, 13 Şubat 2016, (Çevrimiçi) <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/domuz-bagi-cinayeti-zanlilarindan-1-milyon-liralik-ziyinet-esyasi-cikti-480636>, 13 Ocak 2022.
- "Erdoğan: Afedersin Ermeni Diyen Oldu", (Çevrimiçi) <https://m.bianet.org/bianet/toplum/157616-erdogan-afedersin-ermeni-diyan-oldu>, 4 Mart 2022.
- "Erdoğan'dan Ermenilere 9 dilde taziye", (Çevrimiçi) <http://www.aljazeera.com.tr/haber/erdogan-dan-ermenilere-9-dilde-taziye>, 18 Şubat 2022.
- "Ermeni Asıllı İlk Kaymakam", **Hürriyet**, 18 Ağustos 2022, (Çevrimiçi) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ermeni-asilli-ilk-kaymakam-42120993>, 22 Eylül 2022.
- "Futbol Diplomasisi Sona Erdi", **Sözcü**, 5 Mart 2018, (Çevrimiçi) <https://www.sozcu.com.tr/2018/dunya/son-dakika-gelismesi-futbol-diplomasisi-sona-erdi-2257801>, 23 Şubat 2022.
- "Gaspçılar Ermenistandan", **Hürriyet**, 10 Şubat 2016, (Çevrimiçi) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gaspçilar-ermenistandan-40052837>, 13 Ocak 2022.
- "Gizli Soy Kodlaması!", **Milliyet**, 1 Ağustos 2013, (Çevrimiçi) <https://www.milliyet.com.tr/gundem/gizli-soy-kodlamasi-1744838>, 15 Nisan 2022.

- “Göç İdaresi Verileri: Türkiye’de Kaç Sığınmacı, Kaç Suriyeli Seçmen Var?” , **Diken**, 27 Ağustos 2022, (Çevrimiçi) <https://www.diken.com.tr/goc-idaresi-verileri-turkiyede-kac-siginmaci-ka-c-suriyeli-secmen-var/>, 16 Eylül 2022.
- “Referandumu Beklemeye Gerek Yok”, **AGOS**, 2 Şubat 2017, (Çevrimiçi) <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/17621/agos-manset-referandumu-beklemeye-gerek-yok>, 7 Şubat 2022.
- Sawridge Band of Canada, 1996, (Çevrimiçi) http://web5.uottawa.ca/www5/jmagnet/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=217&Itemid=9, 1 Ocak 2022.
- “Şişli Cinayeti ile İlgili Ermenistan’dan Açıklama”, **AGOS**, 12 Şubat 2016, (Çevrimiçi) <https://www.agos.com.tr/tr/yazi/14340/sisli-cinayetiyle-ilgili-ermenistan-dan-aciklama>, 13 Ocak 2022.
- “Türkiye Bu Suçu Asla Kabul Etmez”, **Milliyet**, 16 Nisan 2015, (Çevrimiçi) <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/turkiye-bu-sucu-asla-kabul-etmez-2044761>, 12 Mart 2022.
- “Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında Diplomatik İlişkilerin Kurulmasına Dair Protokol” ve “Türkiye Cumhuriyeti ile Ermenistan Cumhuriyeti Arasında İlişkilerin Geliştirilmesine Dair Protokol”, (Çevrimiçi) https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/zurih-protokolleri-tr.pdf, 17 Ocak 2022.
- Türkiye Birlik Partisi Tüzüğü, 2016.
- “Vazalak Sözü ile İlgili Açıklama”, **TDK**, 21 Ocak 2018, (Çevrimiçi) <https://www.tdk.gov.tr/icerik/duyurular/vazalak-sozu-ile-ilgili-aciklama/>, 8 Mayıs 2022.